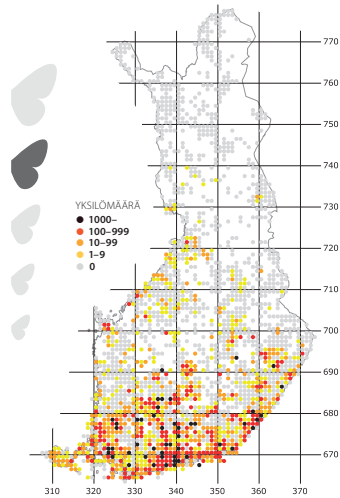

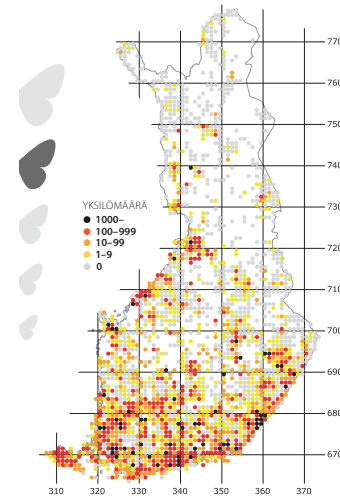
Kevät ja alkukesä, loppukesä ja syksy: Talvehtineet perhoset maaliskuun puoliväliin ja uudet perhoset heinäkuun lopulta syyskuuhun.

Etu- ja takasiivissä isot silmäplätkät, siipien alapinta mullanvärinen; lennossa hyvin tumma.

Alkukevästä syksyyn: Talvehtineet perhoset maaliskuun lopulta kesäkuun alkuun ja uudet yksilöt heinäkuun puolivälistä syyskuuhun; keskikesällä yleensä sukukypsiä sukupolvi, joka ei talvehdi.

Keskikokoinen (40–53 mm), etusiipien etureunassa keltaiset ja mustat laikut, kärkiosassa valkoinen täplä.

NEITOPERHONEN

Nymphalis

Neitoperhosen seuranta-ajasta voisi kirjoittaa oman kirjansa, niin huikea on ollut lajin nousu kahden vuosikymmenen aikana. 'Perhosmittari' on täysimääräisen vihreä (+8), vuotuinen yksilömäärä kuusikertaistunut ja havaintoruutuja kertynyt 2000-luvulla kaksin verron edeltävään nähden. Ruutujen mediaani on siirtynyt neljä peninkulmaa ja levinneisyysalueen reuna yli 300 kilometriä pohjoiseen, tuloksena muun muassa kaksi uutta maakuntahavaintoa.

Neitoperhosen tarina alkoi kasvaa jo kesän 2002 yhteenvedossa, mutta olennaisin on tiivistetty kesän 2005 raporttiin: "Ehdoton ykkönen oli jo kuudennen keran peräkkäin yksilöennätyksen saavuttanut neitoperhonen, jonka runsastuminen Suomessa hakee vertaistaan. Seurannan alkuvuosina (1991–1995) neitoperhonen oli keskimäärin 22. runsain laji (1 810 yksilöä/vuosi) ja vuosina 1996–2000 21. runsain (2 920 yksilöä/vuosi), mutta viime vuosina (2001–2005) huikeasti jo kolmas lähes 24 000 yksilön keskiarvolla!" Tällä hetkellä neitoperhonen on säännöllinen Top10-laji.

Kesän 2005 jälkeen kanta notkahti rajusti. "Neitoperhosen kantojen hiipuminen on kuitenkin omaa luokkaansa: runsaat 4 500 yksilöä on vain kymmenesosa kahden vuoden takaisista lukemista", todettiin kesän 2007 jälkeen. Sen jälkeen laji on kuitenkin ollut taas nousussa, ja loppukesän ohdakepelto ja kukkivat pihamaat ovat täyttyneet neitoperhosista.

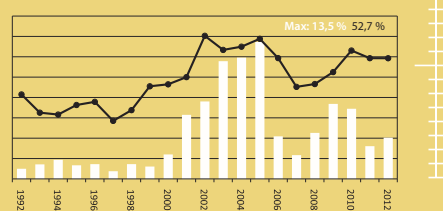
Päiväperhosten ilmastoatoksen mukaan neitoperhosen myönteinen kehitys todennäköisesti jatkuu. Vuosisadan puolivälissä laji voisi menestyä Oulun seudulle asti ja muutama vuosikymmen myöhemmin enemmän tai vähemmän myös Lapissa, päästöskenaarioista riippuen.

Päiväperhosten ilmastoatoksen mukaan neitoperhosen myönteinen kehitys todennäköisesti jatkuu. Vuosisadan puolivälissä laji voisi menestyä Oulun seudulle asti ja muutama vuosikymmen myöhemmin enemmän tai vähemmän myös Lapissa, päästöskenaarioista riippuen.

■ Yhteensä 232 210 yksilöä ja 825 havaintoruutua kaikilta 22 vuodelta; seurannan 7. runsain päiväperhonen (9/9). Seurantahavaintoja 17/21 maakunnasta (puuttuvia InL) – uusia 2 (Ks 2004, InL 2005).

	1990-luku	2000-luku
YKSILÖMÄÄRÄ VUODESSA	2 671	19 024
– parhaat vuodet		2005, 2010
– heikoimmat vuodet	1992, 1997	-
HAVAITORUUTUJA VUODESSA	120	246
– ruutujen osuus kaikista	27,8 %	43,8 %
Havaintoruutujen mediaani	675	679
Pohjoisreuna (10 ruutua)	703	734

Yksilöiden prosenttiosuus kaikista päiväperhosista (palkit) ja lajin havaintoruutujen osuus (viiva):

NOKKOSPERHONEN

Nymphalis

Nokkosperhosen seuranta-ajan merkittävin tapahtuma osui 1990-luvun jälkipuoliskolle. "Nokkosperhosella oli todellinen huippuvuosi; reilusti toistakymmentätuhatta yksilöä ja vuoden runsain laji", kirjattiin vielä 1994, mutta sen jälkeen kotiphoilta tuttu laji syöksyi kovaa vauhtia alas. Pohjalla oltiin neljä vuotta myöhemmin: kesällä 1997 nokkosperhonen ilmoitettiin vain 194 ruudusta ja seuraavana kesänä se oli päiväperhosten runsauslistalla vasta sijalla 26.

Niin ikään nokkosella elävän neitoperhosen runsastumista on pidetty yhtenä selityksenä nokkosperhosen alamäkeen, mutta neitoperhosen runsastuminen alkoi vasta muutamia vuosia myöhemmin. Sukulaisensa runsaudesta huolimatta nokkosperhonen on myös toipunut hyvin notkahduksesta. "Heikkojen lähtökohdien ja kylmähkön alkukesän vahinkoja korjasivat olennaisesti vain muutamat loppukesän täplä

perhoset: mm. nokkosperhonen ampaisi 15 vuoden tauon jälkeen ykköseksi", kirjattiin vihdoinkin kesällä 2009.

Nokkosperhosen havaintoruutujen osuus on ollut melko vakaalla tasolla 2000-luvulla, jolloin on myös kirjattu seurannan suurimmat yksilömäärät. Vaikka runsaus on vaihdellut melkoisesti vuosien välillä, 'perhosmittari' on selvästi vihreällä (+5). Ihmisvaikutteisten kulttuurirympäristöjen lajeista vain neito- ja ohdakeperhonen ovat menestyneet paremmin seurannan aikana.

Vaikka havaintoruutujen mediaani on hivuttanutun seurannan aikana kolme peninkulmaa pohjoiseen, Lapissa levinneisyyden reuna jäi 2000-luvulla etelämmäksi kuin edellisellä vuosikymmenellä (-50 km). Päiväperhosten ilmastoatlas ei enusta suuria muutoksia nokkosperhosen asemaan Suomessa. Kelvolliset ilmasto-olot vahvistavat kuitenkin aivan pohjoisimassa Lapissa, josta voi kertyä jatkossa enemmän havaintoja. Toisaalta jo seurannan ensimmäisten 20 vuoden lähes 1 200 havaintoruutua kattavat hyvin melkein koko Suomen.

■ Yhteensä 288 201 yksilöä ja 1 183 havaintoruutua kaikilta 22 vuodelta; seurannan 4. runsain päiväperhonen (10/9). Seurantahavaintoja 21/21 maakunnasta (ei puuttuvia) – ei uusia.

	1990-luku	2000-luku
YKSILÖMÄÄRÄ VUODESSA	7 579	17 821
– parhaat vuodet		2002, 2009
– heikoimmat vuodet	1997, 1998	-
HAVAITORUUTUJA VUODESSA	228	329
– ruutujen osuus kaikista	53,9 %	58,6 %
Havaintoruutujen mediaani	681	684
Pohjoisreuna (10 ruutua)	768	763

Yksilöiden prosenttiosuus kaikista päiväperhosista (palkit) ja lajin havaintoruutujen osuus (viiva):

